

MAL REJİMİ DAVALARI

I. GENEL OLARAK

Eşler arasındaki mal rejimine ilişkin kurallar 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 202 ila 281. maddeleri arasında düzenlenmiştir.

Mal rejiminin tasfiyesi ile ilgili bir talebin aile mahkemesi tarafından incelenebilmesi için; mutlaka bu konuda usulüne uygun harcı yatırılarak açılmış bir davanın veya karşı davanın bulunması zorunludur. Bu davalar; kişisel hakka dayalı, para alacağına yönelik, nıspî harç ve nıspî vekalet ücretine tabi davalardır. (Şimşek, Mustafa, Uygulamada Mal Rejimi Davaları, TBB Dergisi, 2012, sayı:99, s.382)

Mal rejiminden kaynaklanan alacak davaları boşanmanın fer'i niteliğinde (nafaka, maddi ve manevi tazminat gibi) olmayan alacak davalarıdır. (Yargıtay HGK, 2013/8-1013E ve 2013/816K sayılı kararı.)

II. TÜRLERİ

A.Katkı Payı Alacağı Davası

Bilindiği üzere Türk Medeni Kanunu 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren de evlilik birliği içerisinde edinilen mallar (eşler kanunda öngörülen diğer mal rejimlerinden birini seçmemişlerse) eşlerin edinilmiş malı olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Ancak 01.01.2002 tarihinden önceki kanun döneminde ise yasal mal rejimi olarak "mal ayrılığı" kabul edilmekteydi. Dolayısıyla "Katkı payı Alacağı Davası" 01.01.2002 tarihinden önce edinilen mallar için sözkonusu olacaktır.

Katkı payı alacağı davasında davacının yaptığı katkının nasıl ve ne şekilde olduğu, miktarı, tanık dahil her türlü delille kanıtlanabilir. (Şimşek, Mustafa, Uygulamada Mal Rejimi Davaları, TBB Dergisi, 2012, sayı:99, s.390)

Katkı payı alacağı davasında dava açma süresi yüksek mahkemenin de kabul ettiği üzere 10 yıllık zamanaşımı süresine tabidir.

"O halde, Özel Dairenin davacının katkı payı alacağına ilişkin davasının bir (1) senelik zamanaşımı süresine tabi olduğu yönündeki bozma kararına, yerel mahkemece 'davanın BK'nın 125. maddesinde öngörülen on (10) yıllık dava zamanaşımı süresine tabi olduğu' şeklindeki gerekçe ile direnilmesi yerindedir." (Yargıtay HGK, 2010/8-231E ve 2010/255K sayılı kararı.)

B.Artık Değere Katılma Payı Alacağı

Artık değere katılma payı alacağı davası 01.01.2002'den sonra edinilen mallar için sözkonusu olacaktır. Bu alacak hakkı için herhangi bir ispat şartı aranmaz. Bu davada davalı tarafa ait olan malların kural olarak yarısı talep edilecektir. (TMK m. 231-236)

‘V. Artık değere katılma

1. Kanuna göre

Madde 236- Her eş veya mirasçuları, diğer eşe ait artık değerın yarısı üzerinde hak sahibi olurlar. Alacaklar takas edilir.

Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde hâkim, kusurlu eşin artık değerdeki pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya kaldırılmasına karar verebilir.’’

C.Değer Artış Payı Alacağı

Değer artış payı alacağı davası 01.01.2002’den sonra edinilen mallar için sözkonusu olacaktır.

‘2. Değer artış payı

Madde 227- Eşlerden biri diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınır.

Böyle bir malın daha önce elden çıkarılmış olması hâlinde hâkim, diğer eşe ödenecek alacağı hakkaniyete uygun olarak belirler.

Eşler, yazılı bir anlaşmayla değer artışından pay almaktan vazgeçebilecekleri gibi, pay oranını da değiştirebilirler.’’

=>Değer artış payı talebinde bulunulan mal karşı eşin edinilmiş malı olabileceği gibi kişisel malı da olabilir.

=>Değer artış payı alacağı sözkonusu olabilmesi için, yapılan bir katkının olması ve ispat edilmesi gerekir.

Katılma alacağı ile değer artış payı alacağı arasındaki en önemli fark;

Katılma alacağı için, eşin, karşı eşin malına yaptığı maddi bir katkı olması ve ispatı gerekmemesine rağmen,

Değer artış payı alacağının belirlenmesi için, eşin, diğer eşin edinilmiş veya kişisel malına, bir katkısının olması ve ispat edilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan Yargıtay; edinilmiş mallara katılma rejiminde katılma alacağının on yıllık zamanaşımına tabi olduğunu söylemektedir:

‘YARGITAY

HUKUK GENEL KURULU

Esas Numarası: 2013/8-375

Karar Numarası: 2013/520

Karar Tarihi: 17.04.2013

EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNDE KATILMA ALACAĞINA UYGULANACAK ZAMANAŞIMI SÜRESİ

EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNDE KATILMA ALACAĞININ ON YILLIK ZAMANAŞIMINA TABİ OLMASI

ÖZETİ: 01.01.2002 Tarihinde yürürlüğe giren 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda, yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminde, katılma alacağına uygulanacak zamanaşımı süresi konusunda Türk Medeni Kanunu'nda ayrı bir hüküm bulunmadığına ve niteliği itibariyle hakkın bir alacak hakkı olduğunun açık olmasına göre, olayda uygulanması gereken hükümler, TMK. m. 5 yollaması ile TBK. m. 146 uyarınca belirlenecektir. Anılan hükümde; "kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tabidir" düzenlemesi yer almaktadır. Şu halde, katılma alacağına zamanaşımı süresi TBK m. 146 uyarınca 10 yıl olarak uygulanmalıdır. Eldeki olayda; tarafların 20.9.1990 tarihinde evlendikleri, uyuşmazlığın 01.01. 2002 tarihinden sonra edinilen taşınmaz yönünden katılma alacağına(TMK m. 231 vd.) ilişkin bulunduğu,12.12.2005 tarihinde açılan boşanma davasının kabulü sonuçlandığı ve boşanma hükmünün 13.10.2008 tarihinde kesinleşmiş bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, ıslah tarihi itibariyle Kanunda öngörülen on yıllık zamanaşımı süresinin geçmediği kabul edilmelidir." (Yargıtay HGK, 2013/8-375E ve 2013/520K sayılı kararı.)